

HERE Seminar „Rangiranje ustanova visokog obrazovanja – za i protiv – kako je rangiranje povezano sa kvalitetom u visokom obrazovanju i procesom EU integracija”

Mjesto održavanja: Ministarstvo prosvjete, Podgorica (ul. Vaka Đurovića b.b., sprat II)

14. maj 2019. godine

Uvod

Rangiranja su postala široko rasprostranjen fenomen u svijetu povećane konkurentnosti u visokom obrazovanju. Oni se razlikuju u pogledu svrhe, ciljeva, ciljnih grupa, kao i u pogledu njihovog odnosa sa kvalitetom i vrednovanjem kvaliteta. Uopšteno, rangiranja su spoljašnje ocjenjivanje uspješnosti ustanova visokog obrazovanja, koja omogućavaju transparentnost u pogledu sistema visokog obrazovanja.

Ocjenjivanje kvaliteta je postalo jedno od najistaknutijih pitanja u diskusijama o visokom obrazovanju, kako u okviru akademskog svijeta, tako i u politici visokog obrazovanja.

Kako su ovakva pitanja privukla posebnu pažnju tokom posljednjih godina zbog nekih strukturnih promjena u visokom obrazovanju, neophodno je imati na umu da visoko obrazovanje i nauka imaju suštinsku vezu sa kvalitetom i izvrsnošću. “Ocjenjivanje, vrednovanje i osiguranje akademskog kvaliteta su sastavni dio visokom obrazovanju” (Brown, 2004, p. x). Potraga za naučnim znanjem i pronalascima je težnja za izvrsnošću. Razni oblici ocjenjivanja i “vršnjačkog” upoređivanja imaju dugu tradiciju u nauci i visokom obrazovanju.

U isto vrijeme, pojavile su se određene tendencije i promjene u svijetu visokog obrazovanja koje su stavile veći naglasak na pitanja kvaliteta u sistemu koji je od 1980-ih opisan kao “stanje ocjenjivanja” (Neave, 1998) ili kao dio “društva kontrole”. Korisno je nabrojati neke faktore koji vode aktuelnom kontekstu:

- Prvo, konkurencija između univerziteta je značajno povećana, kako na nacionalnom tako i na međunarodnom nivou. Univerziteti se nadmeću za studente, osoblje, sredstva, i posljednje, ali ne i najmanje važno, reputaciju. Globalna rangiranja, kao što su ‘World Class Universities’ koji se sprovodi od strane Šangaj Jiaotong Univerziteta, ili ‘The Times Higher Education Supplement World Rankings’ su u velikoj mjeri uticala na poređenje univerziteta širom svijeta.
- Drugo, ekspanzija visokog obrazovanja i raznolikost univerziteta su kreirale nevjerovatno bogat i raznorodan niz kurseva, programa i diploma, na nacionalnom i međunarodnom nivou. ‘Potrošači’ su stoga više zavisni o instrumentima koji mogu stvoriti transparentnost za ustanove visokog obrazovanja i programe. Njemačka na primjer ima oko 10,000 dodiplomskih studijskih programa na ustanovama visokog obrazovanja.
- Treće, postoji međunarodni trend ka većoj autonomiji pojedinačnih ustanova visokog obrazovanja. Veći stepen slobode i samo-upravljanja su kreirali novu potrebu za odgovornošću

prema administraciji i javnosti u cjelini. To je posebno izraženo u Evropskim sistemima visokog obrazovanja, koje karakterišu javni univerziteti finansirani sredstvima od prikupljenog poreza.

- Četvrto, iz Evropske perspektive, strategija trideset tri Evropske zemlje da kreiraju 'Evropski prostor visokog obrazovanja' u okviru takozvanog Bolonjskog procesa sa ciljem implementacije strukture zajedničkih diploma u Evropskim sistemima visokog obrazovanja, postavlja glavne izazove i promjene za mnoge Evropske sisteme visokog obrazovanja. Mobilnost studenata i nastavnika, priznavanje diploma i osiguranje kvaliteta studijskih programa treba da se poboljša. Osim toga, struktura zasnovana na dva glavna ciklusa (dodiplomski/diplomski) i sistem kredita kao što je Evropski sistem prenosa kredita (ECTS) treba da se uspostavi.

Još uvijek postoji mnogo otvorenih pitanja u pogledu rangiranja. U današnjem vremenu je očigledno da je potrebno opsežnije istraživanje kada su u pitanju određene naročito važne teme, kao što je metodologija evaluacije, i naročito, statističke metode upoređivanja i rangiranja. Nakon toga, potrebno je proučiti uticaj rangiranja na institucionalno upravljanje i javnu politiku, kao i uticaj i posljedice na zemlje u razvoju. U ovom posljednjem paragrafu, fokusiraćemo se na nekoliko odabranih tema, koje su, po našem mišljenju, od naročitog značaja, za napredak u procesu evaluacije i rangiranja. Problem na koji nailazimo, a koji se tiče određivanja i mjerenja kvaliteta je još uvijek daleko od mogućeg rješenja, kako to i pokazuju rezultati ponovnog uvida u prethodno finansirane prijedloge za istraživanje. Ponavljanje ove analize sa novim stručnjacima sa 200 najboljih univerziteta, je prvi, ali i neophodan korak u pravcu procjene od strane visoko kvalifikovanih recezenata. Bilo bi naročito zanimljivo vidjeti kojih će se to, ukupno 18 razlika, pojaviti nakon prvog kruga ponavljanja od strane eksperata u poređenju sa prvobitnim rangiranjem, i tako, steći uvid u to koliko je kvalitetno prvobitno rangiranje. Bibliometrijska analiza, koja se radi u svrhu evaluacije, treba da bude mnogo više od pukog korišćenja onoga što je već dostupno u bazama podataka. Ovo predstavlja najvažniji element unaprijeđenog bibliometrijskog istraživanja, razvijanja i praktične primjene. Stručnjaci objavljuju svoje radove u cilju informisanja i širenja znanja. Tako, "bibliometrijski evaluatori" imaju sopstvenu odgovornost koja se odvaja i bitno razlikuje od odgovornosti nekog pojedinačnog autora, naročito ako je u pitanju "prisvajanje" radova.

Osim istraživanja, razni olakšavajući faktori (najvažniji primjeri: biblioteka, smještaj za međunarodne gostujuće istraživače i studente, kvalitet gradskog života) su naročito važni za određeni univerzitet, kako bi postao i ostao univerzitet "svjetske klase". Na kraju, mi se zalažemo za procese evaluacije, u kojima je broj uključenih istraživačkih jedinica koje će se procjenjivati ograničen na one za koje je to apsolutno neophodno. Opsežni procesi evaluacije iziskuju ogromnu posvećenost i vrijeme stručnjaka koji sprovode evaluaciju, ali i onih koji su podvrgnuti istoj. Intenziviranje postupaka evaluacije istraživanja može u velikoj mjeri negativno uticati na akademski potencijal, jer postoji mogućnost da unište i preostali, i već oskudan potencijal za osmišljavanje i kreiranje novih ideja.

Unaprijeđena bibliometrijska metodologija pruža mogućnosti za sprovođenje efikasne evaluacije, sa što manjim opterećenjem predmeta evaluacije. Jedan od “proizvoda” unaprijeđene bibliometrijske metodologije je opsežno i na svjetskom nivou vrednovanje univerziteta putem rangiranja.

Materijali:

<https://eua.eu/resources/publications/384:global-university-rankings-and-their-impact.html>

https://www.timeshighereducation.com/sites/default/files/the_2019_world_university_rankings_methodology_pwc.pdf

AGENDA

8.30-9.00 **Registracija učesnika**

9.00-9.15 **Pozdravna obraćanja i uvod u temu**
NEO; Ministarstvo prosvjete; HERE predstavnik

9.15-10.40 **Rangiranje univerziteta: šta je rangiranje i zašto ga sprovoditi? Cilj, prednosti i nedostaci;**
Rangiranje univerziteta: metodologija i indikatori
Prof. dr Melita Kovačević, SPHERE ekspert, Sveučilište u Zagrebu;

10.40-11.00 **Diskusija**

11.00-11.30 **Pauza za kafu**

11.30-12.45 **Ograničenja i mogućnosti rangiranja: da li postoje alternativni putevi?**
Prof. dr Melita Kovačević, SPHERE ekspert, Sveučilište u Zagrebu;

12.45-13.15 **Diskusija**

13.15-14.15 **Ručak**

14.15-14.45 **Završne napomene i zaključci**

14.45-17.00 **Individualne konsultacije sa zainteresovanim stranama**